

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Controversia 6. De viribus naturæ sine adjutorio gratiæ divinæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

remedio ad salutem sufficienti. Afferit enim Apostolus 1. ad Timoth. 2. Deum velle omnes homines salvos fieri: & merita Christi ex parte sua, & in actu primo tam latè se extendere ad omnes salvandos, quam peccatum Adami ad omnes perdendos. Et quamvis non rarò eveniat aliquos infantes interire absque Baptismo, id per accidens contingit, ex eo quod eorum parentes ad ea loca se contulerint, aut causas naturales aliqui liberè posuerint, ex quibus infantes in lucem edi, aut certè Baptismus illis applicari non potuerit; quorum libertatem ob alias causas contra cursum communem naturæ Deus impedire noluit. Quod non officit sinceræ voluntari quæ Deus ex parte sua media infantibus ad salutem necessaria præparavit, quæ hominibus ordinario modo applicanda commisit; sicuti sincerè cupit pauperi subvenire, qui eleemosynam famulo distribuendam tradit, licet hic pro sua libertate aliquibus eam elargiri præmittat.

Dico tertio: Probabile est, homini facienti quod in se est viribus naturæ, Deum non denegare gratiam primam, quæ possit credere, & salutem operari: modo per hoc non intelligas, operibus ex viribus solius naturæ factis per modum positivæ dispositionis, aut meriti, gratiam primam infallibiliter annexam esse, sed ex solo beneplacito Dei, decernentis omnibus obicem non ponentibus suam gratiam præbere. Est communior sententia Theologorum apud Suarez. 1. part. 1. 2. de Prædest. cap. 18. quam etiam docuerunt nonnulli Thomistæ, quamvis eam censuret Alvarez. de auxiliis Disp. 56. n. 21. & alios habeat adversarios.

Ratio præcipua est, quod id videatur congruum divinae benignitati, quæ omnibus universum præparavit gratiam sufficientem, ut eam infallibiliter conferat singulis non ponentibus obicem. Cum enim Deus sepe non denegat auxilia sua Gentilibus, qui per continuata peccata se præbent positivè indignos isto beneficio, congruum est, ut eam gratiam his conferat qui observando legem naturæ remonent illud gratiæ impedimentum, & saltem se reddunt physicè capaces, ut commune illud Dei beneficium ad se extendatur: atque ita non desit ex parte Dei illustratio & auxilium supernaturale, quo saltem possint ad salutem Dei notitiam, & inde ad salutem pervenire.

Dices, Huic doctrinæ repugnat Concilium Arausicum damnans Semipelagianos, quod assereret initium fidei esse ex nobis, sive ex bonis operibus viribus naturæ factis, quibus ad gratiam fidei percipiendam disponimur.

Respondeo, hanc doctrinam toto cælo à Semipelagianis distare. Docebant illi primò, nos per merita naturalia absolutè promereri primam gratiam ad credendum, hæc verò sententia id omnino pernegat, & gratiam, naturæ legem servantibus conferendam, non refundit in merita istorum operum, sed in meram Dei benignitatem. Secundò, asserbant Semipelagianis, solis habentibus merita naturalia lege ordinarià à Deo gratiam & quidem efficacem conferri, quod hæc opinio penitus abhorret. Unde perperam docebant illi, propter huiusmodi merita etiam conditionata infantes baptizari, & alios ob eorum defectum Baptismi beneficio privari. Hæc igitur doctrina nullo istorum errore inficitur; nec aliud apparet quominus possit inter opiniones in Scholis probabiles meritò reputari.

Ex quibus porro facilè est perspicere hanc opinionem non tantum ab errore, sed etiam à doctrina Semipelagianorum longissimè recedere. Et sanè quod supra in assertione probabile diximus, Deum sic facienti quod in se est, non denegare primam gratiam ad credendum ipse Doctor Angelicus non probabile, sed certissimum dicere videtur, *De verit. quest. 14. de fide. artic. 11. ad 1. his verbis*: Dicendum, inquit, quod non sequitur inconveniens, posito quod quilibet teneatur aliquid explicitè credere, si in sylvis, vel inter bruta animalia nutriatur. Hoc enim ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de necessariis ad salutem, dummodò ex parte ejus non impediatur: Si enim aliquis taliter nutritus ductum naturalis rationis sequeretur in appetitu boni, & fuga mali, certissimè est tenendum, quod ei Deus vel per internam inspirationem revelaret ea, quæ sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei prædicatorem ad ipsum dirigeret. Rursus, *in 2. Sentent. dist. 28. q. 1. artic. 4. ad 4.* Dicendum, quod etiam ad fidem habendam aliquis se præparare potest per id quod in naturali ratione est. Unde dicitur quod si aliquis in Barbaris natus nationibus, quod in se est faciat, Deus sibi revelabit illud quod necessarium est ad salutem, vel inspirando, vel Doctorem mittendo: hæcenus S. Doctor. De cetero, satis constat, quod ipsa conversio ad Deum quæ talis credere actu incipit, non sit jam ex viribus naturæ, sed ex Dei adjutorio supernaturali: ante conversionem verò ad primam Dei notitiam & fidem supponitur habuisse adjutorium ordinis naturalis, ut indicant illa verba D. Thomæ: Si aliquis taliter nutritus (in sylvis) ductum naturalis rationis sequeretur, certissimè est tenendum &c. Id quoque ex sola Dei providentiâ, & beneplacito fieri, homine infideli ex ductu rationis naturalis inspirationem fidei non impediente per sua peccata, conformiter ab initio diximus.

CONTROVERSIA SEXTA.

De viribus natura sine adjutorio Gratiæ divinæ.

§. I.

Quid possit homo prestare absque Gratia in servandâ lege naturæ, & tentatione superandâ?

Dico breviter primò: In natura lapsa sine gratia datur aliquando potentia physica servandi collectivè totam legem naturæ. Ita docent Ariaga, & plures alii. Quia etiam sepositâ gratiâ homo peccabit si violet legem naturæ. Atqui potentia peccandi includit potentiam saltem physicam non peccandi, nemo enim potest peccare in eo quod physicè nequit vitare.

Dico secundò, Homo tamen lapsus habet necessitatem mortalem saltem ex parte violandi legem naturæ, si longo tempore ei desit gratia. Hæc est communis doctrina Theologorum, adeo ut opposita censetur errori proxima.

Ratio desumitur ex eo, quod Concilia & Patres in illud Apostoli ad Romanos 7. *Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis hujus? gratia Dei per Iesum Christum*; doceant observationem legis sine gratia esse moraliter impossibilem, propter infirmitatem carnis, & vim concupiscentiæ: quibus denotatur necessitas

cessitate quædam antecedens, sita in peculiari difficultate honestè operandi, seposito adjutorio gratiæ: quia sensibilia vehementer apprehendimus, & concupiscentia ad hanc apprehensionem naturaliter insurgens, voluntatem ad objecta inhonestæ vehementer inclinât, ideoque redditur moraliter impotens ad legem longo tempore observandam; cum necesse sit intra longum temporis spatium frequenter occurrere tentationes legis observationi contrarias. Sicut in magna multitudine hominum, etsi possibile sit physicè omnes silere, moraliter tamen necessarium est aliquem fore qui loquatur. Colligitur eadem doctrina ex Concilio Milevitano *Canon. 5.* & Tridentino *Sess. 6. cap. 13.*

Dico tertio: Datur in homine lapsio moralis possibilitas servandi dictam legem exiguo tempore absque gratiâ. Est communis Doctorum.

Quia pro exiguo tempore potest deesse illa moralis difficultas, quam in superiori assertione exposuimus; absente autem singulari difficultate, nos posse honestè operari, adeoque legem servare, admittunt passim Doctores cum S. Chryostomo in 1. ad Corinth. *cap. 11.* & S. Anselmo in Dial. de libero arbitrio *cap. 5. & 6. aliisque.*

Dico quarto: Homo in hoc statu nequit gravem tentationem sine gratiâ superare. Est communior, contra aliquos Authores Catholicos.

Et probatur ex Apostolo 1. ad Corinth. 10. *Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis.* Ex quo loco docet Chryst. dari aliquas tentationes quæ non possunt à nobis viribus naturæ superari, cum eas opponat Apostolus tentationi humanæ, sive levi, quæ à nobis vinci potest. Et Prosper lib. contra Collatorem *cap. 35.* invenitur in Cassianum, quod dixerit à Jobo tentationem gravem viribus naturæ superatam fuisse.

Hinc dicendum à fortiori, omnes tentationes collectivè sine gratiâ superari non posse. Et quamvis nonnulli contrarium contendant, id tamen temerarium esse censet Suarez hic *lib. 1. cap. 26.*

Dices, Potest quis ex fine prævo inanis gloriæ mortem tolerare; ergo idem potest ex fine honesto sine gratiâ, non obstante rei difficultate.

Respondeo negando consequentiam. Quia finis pravus tollit, aut minuit difficultatem operandi, propter vehementem sensibilibus bonitatis apprehensionem: finis verò honestus, quia languidè apprehenditur, relinquit totam tentationis difficultatem prædominari.

Dico quinto: Potest modò ab homine sine gratiâ vinci levis, aut mediocris tentatio. Ita docet Amicus, aliique communiter, contra Vasquez, & Meratium, qui semper ad victoriam tentationis gratiam aliquam requirunt.

Ratio desumitur ex eo, quod aliqualis difficultas oppositæ tentationis non impediât quin objecti honestas possit efficaciter apprehendi, atque ita naturaliter modo placere ut voluntas illi adhæreat. Et sicut experimur opus non esse auxilio gratiæ ut quis resistat alteri gratiæ fortiter ac suaviter ad bonum inclinanti, ita etiam non est cur aliqualis difficultas concupiscentiæ impellentis ad actionem inhonestam, per vires naturæ nequeat superari. Adde proscriptam esse Baji propositionem 29. *Non solum fures ij sunt & latrones qui Christum viam veritatis & vita*

negant, sed etiam qui dicunt tentationi nulli, sine gratiâ ejus adjutorio, hominem posse resistere.

Quæ nostræ assertioni ab aliis opponuntur, tantum probant requiri gratiam ad quamlibet tentationis victoriam, ut hæc sit meritoria præmiæ supernaturalis: aut ut contra leves etiam tentationes victoria continua obtineatur, quod lubentes admittimus. Sicut enim absque speciali privilegio nequeunt moraliter vitari omnia venialia, propter instabilitatem naturæ, & frequentes labendi occasiones; sic etiam natura per se non satis est potens, ut collectivè omnibus levium tentationum impulsibus obluetur.

§. II.

An homo possit habere aliquos actus moraliter bonos absque Gratia supernaturali?

Certum est apud Doctores Catholicos, sine adjutorio gratiæ non elici actum bonum, prout concludit ad vitam æternam. Procedit igitur hæc, questio de actu tantum moraliter honesto, sive laude digno intra ordinem naturæ. Talem actum negat Bajus, ac penitus explodit distinctionem communem actionis honestæ in naturalem & supernaturalem, asserens ad quemlibet actum honestum gratiam supernaturalem esse necessariam.

Sed contraria sententia necessariò admittenda est. Quod probatur primò; Quia inter alios, damnatur Pontifices hunc Baji articulum 25. *Omnia opera infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum sunt vitia.* Quia nempe procedunt ab infidelibus gratiâ destituti. At ex Bajo unum breviter exquiri velim; Si filius infidelis videat suum Patrem lapsum in foveam, quid illi agendum ut peccatum non incurrat? Si nolit illi manum porrigere, delinquet certè contra amorem parenti debitum: si illum è fovea extrahat, etiam extrahendo peccabit, quia si Bajo credimus, omnia infidelium opera sunt peccata.

Probatur secundò, Quia Concilia videntur supponere nos per vires naturæ posse honestè operari. Tridentinum enim *Sess. 6. can. 2.* negat nos posse credere, penitere &c. sicut oportet ad justificationem obtinendam, sine gratiâ. Quâ limitatione, sicut oportet, satis insinuat nos posse quidem moraliter honestè operari, sed non utiliter ad salutem, per vires naturæ. Cum eadem limitatione loquitur Concilium Arausicanum *can. 6. & 7.* damnans Semipelagianos, non quod assererent hominem ex se posse honestè operari, sed quod adderent, id posse, sicut oportet ad salutem. Quin & eam gratiæ necessitatem sic restringit Augustinus lib. de gratia Christi *cap. 27.* ubi non asserit illam esse absolutè necessariam ad bene operandum, sed tantum sic, ut sine ea nihil possimus, quod ad pietatem pertinet, veramque justitiam. Eodem modo loquitur lib. de prædest. Sanct. *cap. 2.* & lib. de bono persever. *cap. 16.* & lib. de grat. & libero arbit. *cap. 17.*

Neque his obstat primò, quod S. Augustinus aliquando asserat, voluntatem de suo nihil habere nisi peccatum. Vel enim peccatum accipit propriè, & sic verum est soli voluntati humanæ adscribendum esse peccatum, & illi non esse integrè attribuendum opus moraliter honestum, cum hoc à Deo præcipuè proveniat. Vel sumit peccatum impropriè, pro actu

actū inutili, & aberrante à fine supernaturali, atque ita voluntas de suo tantum habet peccatum, five opera inutilia ad salutem.

Neque obstat secundò, quod S. Augustinus dicat, seposità gratiā, inductam esse impotentiam fervendi legem: per hoc tantum indicat, totam legem naturæ, propter singularem difficultatem, non posse sine gratia ita integrè servari, quin ea aliquando violetur: non negat tamen eam posse, ex parte, per actus naturaliter honestos impleri.

Neque obstat tertio, quod idem Augustinus aliquando doceat, in Infidelibus veras virtutes non reperiri. Agebat enim contra Pelagianos asserentes viribus naturæ haberi veras virtutes utiles ad vitam æternam, idque probantes exemplo infidelium: negabat igitur è contra Augustinus, infidelibus tales virtutes inesse, quæ poterant ad salutem conferre. Sic enim scribit *lib. 4. contra Julianum cap. 3.* Absit enim, aliquo sit vera virtus nisi fuerit justus; absit autem, sit justus nisi ex fide: postea subdit: si ad consequendum veram beatitudinem quam nobis fides promittit nihil profunt homini virtutes, non sunt veræ virtutes. Hinc etiam elucet non aliam esse mentem S. Augustini dum dicit: *Omne quod non est ex fide peccatum est*: quia, ut ipse loquitur *lib. de spiritu & lit. cap. 27.* Infidelis vix unquam debito fine operatur, & licet subinde agat honestè, id illi nihil prodest moraliter ad salutem, Adeoque omne opus hominis infidelis vel est propriè peccatum, vel impropiè, considerando ejus actionem prout est inutilis ad beatitudinem obtinendam. Ex quibus patet nullo fundamento negari opus moraliter honestum absque auxilio gratiæ, modò non asseratur, tali operi vim inesse meriti, aut illud positivè hominem disponere ad salutem, & beatitudinem supernaturalem, quod ex sequenti magis confirmatur.

Ex quibus patet, quàm parum consideratè nuper quidam Professor publicè Scholas illas damnaverit hæresis Pelagiænæ, quæ hanc sententiam sustinet. Cum tamen in Bajo disertè & sub anathemate profcripta sit hæc prop. 37. *Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex natura solis viribus oritur ducit, agnoscit.*

§. III.

An solis Natura viribus possit elici Amor Dei super omnia?

Procedit hæc controversia de statu naturæ lapsæ, frustra enim aliqui fusè disputant, an possibilis sit talis amor in statu naturæ integræ, & an sine gratia possint cognosci aliqua veritates ad honestam operationem conducentes: nam ex sola decisione præsentis questionis utrumque admitti debet.

Dico igitur, homini lapsò possibile esse solis naturæ viribus amare Deum super omnia, amore naturali tam concupiscentiæ, quam amicitia, qui dum durat affectivè excludat voluntatem Deum graviter offendendi. Est hæc receptissima Theologorum sententia, quam tradit D. Thomas. 1. part. quæst. 6. art. 3. & sæpius alibi: nec non Scotus in 1. dist. 17. q. 2. Occamus quoque, Durandus, alique docent, Deum etiam ut est author naturæ posse ab homine post lapsum diligi perfectò amore benevolentia. Vasquez autem & aliqui Do-

ctores Catholici, qui videntur aliter loqui, non negant cum Bajo voluntati adesse sufficientiam eliciendi istum amorem sine gratia supernaturali, sed tantum opinantur ad Dei gratiam pertinere cogitationem congruam & efficacem cum qua amor iste actū elicitur: non verò cogitationem inefficacem: neq; illi rejiciunt communè divitionem amoris in naturalem, & supernaturalem.

Probatur autem nostra assertio primò, ex damnata propositione Bajana 36. *Amor naturalis qui ex viribus natura oritur, ex sola Philosophia per elationem præsumptionis humana, cum injuria Crucis Christi, defenditur à nonnullis Doctoribus.* Ergo nostra assertio huic contraria indubitatis Pontificum decretis roboratur.

Probatur Secundò, ex Concilio Arausicano *can. 25.* & Tridentino *Sess. 6. can. 19.* ubi docent, hominem in isto statu non posse amare Deum, sicut oportet ad justitiam: hæc autem limitatio, ut supra dixi, satis ostendit per vires naturæ haberi posse alium Dei amorem, qui ad justitiam & salutem non conducit. Et hanc esse doctrinam S. Augustini, quem sibi frustra vindicat Bajus patet ex *libro 12. de Civitate Dei, cap. 1.* Sicut, inquit, cum vitium oculorum dicitur cæcitas, id ostendit quod ad naturam oculorum pertinet visus. . . ita cum vitium creaturæ rationalis dicitur, quod non adhæreat Deo, hinc a parte declaratur ejus naturæ ut Deo adhæreat convenire. Et *lib. de moribus Ecclesiasticis cap. 3.* docet nos assequi ratione, esse rectè vivendum, & Deum sequendo debere beatè vivere, id autem fieri diligendo Deum, quod est primum mandatum ad beatitudinem obtinendam. Sentit ergo S. Augustinus homini naturale esse Deo adhærescere per amorem, nempe perfectum, adeoque id esse in potestate naturæ, quæ seposità gratiā ordinatur ad beatitudinem naturalem. Subscribit Augustino S. Fulgentius ad Monimum *cap. 18.* Natura, inquit, inesse non posset ullatenus ratio, nisi ei posset inesse Dei dilectio. Et alii passim Patres, ex eo quod natura rationalis ex se sit imago Dei, inferunt ei competere ut in Deum tendat per dilectionem.

Probatur tertio ex ratione. Tenemur lege naturali Deum perfectè diligere, neque in natura ostenditur impossibilitas illum ita diligendi: potest enim Deus naturaliter nobis proponi ut infinite bonus, & amabilis. Ergo neque ratione motivi subest moralis impossibilitas perfecti amoris, neque ex eo, quod Deus debeat omnibus præferri; quia potest per cogitationem perfectam summæ bonitatis Deus appetiari ut omnibus præferendus, & simul abesse omnino tentatio quæ voluntatem avertat, & in creaturas inclinet.

Dices, In hoc statu inest voluntati impossibilitas effectiva ut tota lex naturalis observetur absque adjutorio gratiæ. Ergo ex illa oritur etiam impossibilitas effectiva adhærendi Deo per amorem perfectum, nisi voluntati ad amandum gratia supernaturalis optuleretur.

Respondeo neg. consequentiam. Potest enim fieri ut homo actū naturali cognoscat sibi postea ex parte Dei non defutura subsidia necessaria ad totam legem effectivè observandam: ergo eo posito potest effectivè Deo super omnia adhærescere. Necessitas enim gratiæ postea conferendæ, non efficit quominus voluntas jam ex parte sua perfectò amore in Deum feratur. Sicut necessitas potestatis supernaturalis

ars de
kin

theologia

naturalis ad celebrandum, non impedit quo minus jam actu naturali velim efficaciter Sacerdotium, tantum postea conferendum. Quia tamen dictus amor est naturalis, nihil conferens ad justitiam supernaturalem, nec repugnans peccato habituali, neque sufficiens ut occurrente difficultate perseveret ad totius legis observantiam, hinc est quod à Patribus, aut Conciliis actibus gratiæ non annumeretur, cum tantum agant de amore ad salutem conducente, qui solet esse supernaturalis.

At, inquit, S. Augustinus sic insinuat amorem castum & perfectum elici ex gratia, ut agens contra Pelagianos sapius inculcet, ubi non est Spiritus gratiæ, ibi dominari peccatum.

Respondeo, aliud non inculcari ab Augustino, quam gratiam esse necessariam ad actus conducentes ad salutem, & in infidelibus defectu fidei raro dari opus ex omni parte honestum; hinc merito pronunciat: ubi non est Spiritus gratiæ ibi dominari peccatum, ibi enim censetur peccatum dominatum obtinere, ubi opera honesta rarius exercentur.

CONTROVERSIA SEPTIMA.

De Gratia efficaci, & in quo illa consistat, variorum sententia discutuntur.

Quæstiones de efficacia gratiæ indubitata solutio, scopus est ad quem summa orbis Christiani ingenia ingenti studio collimarunt, & à quo plures certo aberrarunt, quemque nondum ullus Theologorum ita attingit, ut omnium suffragio comperta veritatis palmam retulerit. Siquidem angustia hic undique, & facilis error, quia inter duos scopulos navigandum est, si ad tuendum vim gratiæ divini nimium declines, destituis libertatem humanam: si ultra metam libertati patrocinaris, vim gratiæ inanem relinquis. Hanc difficultatem pridem advertit ipse S. Augustinus libro 2. de peccatorum meritis cap. 19. Querentem, inquit, vehementer angustat, ne sic defendamus gratiam ut liberum arbitrium auferre videamur, rursum ne liberum sic asseramus arbitrium ut superbâ impietate ingrati Dei gratiæ judicemur. Olim incumbendum erat S. Augustino contra Pelagianos immodicâ elatione libertatis, vim gratiæ infringentes: sed neque minus laborandum est hoc ævo, ne cum Calvini ac Lutheri affectis in efferenda gratia sic vela laxemus, ut libertas humana fatali necessitate depressa naufragium patiat. In hac opinionum sese collidentium procella, clavum suo jure arripuerunt Pontifices Romani, qui uti in hac quæstione olim Scholæ Thomisticæ & Societatis opinandi modum præscripserunt, ita hac tempestate quibusdam ad devia deflectentibus certam credendi legem imposuere.

Itaque de gratiæ efficacia primus error est Calvini, Lutheri, ac plurium Sectariorum, qui docent omnem Dei gratiam internam esse efficacem, ac hominis voluntatem sic ad assensum impellere, ut illi non sit liberum gratiæ impellenti resistere, atque ita absolute admittunt voluntatem inevitabili necessitate ad agendum moveri; imo in ordine ad operationem gratiæ in natura lapsa liberum penitus interisse arbitrium.

Dogma Jansenii, quamvis nolit dimittere nomen

liberi arbitrii, admittit tamen ad operationem gratiæ efficaciæ sive victricis in statu naturæ lapsæ, non requiri libertatem à simplici necessitate, sed sufficere libertatem à coactione; quem errorem fufus refutavi- mus supra part. 2. pag. 64. inter polemica, in prop. tertâ inter quinque damnatas.

Quidam Moderni, ut in explicanda gratiæ efficaciæ hunc scopulum in speciem declinare videantur, asserunt gratiam efficacem sitam esse in delectatione justitiæ quæ sit victrix, sive major delectatione terrena illi opposita: docentque illi delectationi, dum est major, voluntatem non posse non obsecundare, & recte agere: quamvis possit eidem delectationi justitiæ non obtemperare, quando delectatio terrena major assurgeret: & ob hanc potestatem quantumvis remotam, putant efficaciam hujus gratiæ cum libertate conciliari. Volunt itaque ad libertatem indifferentiæ sufficere, quod voluntas possit non agere, quantum est ex parte eorum quæ voluntatem positive afficiunt; ac proinde libertati actus nihil obesse negationem illam majoris delectationis terrenæ ad efficaciam istius gratiæ requisitam; quia scilicet negatio illa voluntatem positive non afficit. At contra hoc novum effugium alii passim Theologi hæcenus censent, ad tollendam libertatem indifferentiæ sufficere, quod posita gratiâ cum ista negatione, non sit in potestate voluntatis ab agendo abstinere, sed ad bene agendum inevitabili necessitate determinetur.

Neque istâ viâ declinatur error Jansenii, quem constat eandem in explicanda gratiæ efficaciæ sententiam tenuisse, nisi quod ille palam admisit, cum sua doctrina non debere conciliari libertatem indifferentiæ, quam docuit non esse necessariam ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ; moderni verò illi velint eam doctrinam stare cum libertate ad meritum & demeritum sufficientem. In quo non re, sed voce à Jansenio dissidere, facile colliges ex eisdem verbis, quæ hic breviter adduco, ex lib. 8. de gratia Christi cap. 2. Delectatio victrix, quæ Augustino est efficax adiutorium, relativa est; tunc enim est victrix quando alteram superat; quod si contingat alteram ardentiorē esse, in solis inefficacibus desiderii hærebit animus, nec efficaciter unquam volet quod volendum est.

Facile autem ostendi potest hanc modernorum viam nullo modo conciliare suam gratiam victricem cum libertate voluntatis humanæ. Nam etsi possit existere illa entitas delectationis cælestis sic ut non causet actum bonum voluntatis, non potest tamen sine ullo actu existere delectatio victrix, cum in eorum sententiâ delectatio prout est victrix, sive efficax, non sit sola entitas gratiæ sive delectationis cælestis, sed illa simul cum negatione majoris aut æqualis delectationis terrenæ: cum his autem, ut ipsi docent, nequit se voluntas determinare ad non agendum; adeoque sub gratia hæc efficaci constituta non poterit ab actione bona abstinere, sed ad illam exercendam ineluctabili necessitate rapietur.

Ab hac doctrina Scholæ Thomistarum se semper alienam profiteretur, gratiamque in sua sententiâ omni studio, & aliâ viâ cum libertate conciliare conatur. Docent itaque Thomistæ dari etiam gratiam efficacem à sufficienti intrinsecè diversam, quæ tribuat ipsam operationem, quam proinde volunt esse physice prædeterminativam voluntatis, sic ut nunquam possit suo effectu carere. Et ut majori cum certitudine